



LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIODICH SATIRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA

10 céntims cada número per tot Espanya

Números atrassats 20 céntims

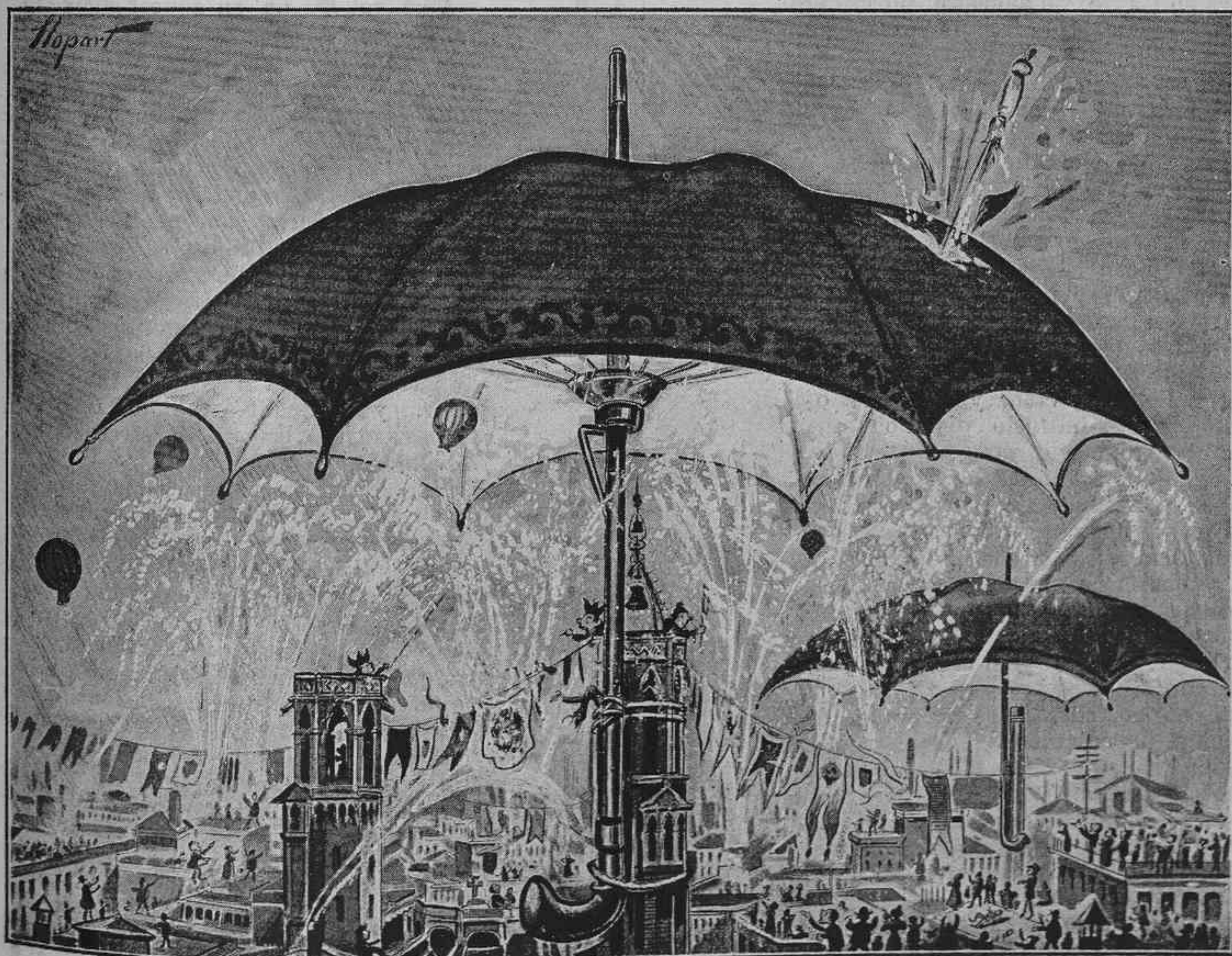
ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 3 pessetas
Cuba, Puerto Rico y Extranjer, 5

BARCELONA CUBERTA



Per poguer viure tranquils y no haver d' estar tots aquests días ab el temor de si plou ó no plou, ¿no 'ls sembla que aquesta hauría sigut una gran idea?

CRÓNICA

SEMBLAVA que no estavam pas per fer festes, y ara resulta que sí que hi estém. Y tant, que hasta pot dirse:—Quant més tristos, més festius. O millor encare, repetir l' esbojarrat adagi: «A las penas punyaladas y bons tragos de ví bó.»

Las festes y firas de la Mercé, comensadas després de la gloriosa revolució setembrina, que tan gran impuls va donar al progrés de la ciutat trayentli la son de las orellas, tingueren per objecte atraure forasters á Barcelona y fells'hi deixar els quartos. Es á dir: divertirlos y fastidiarlos á un mateix temps.

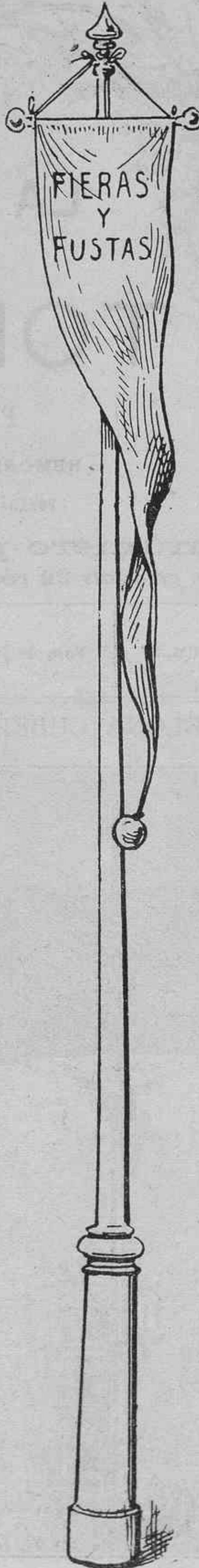
A pesar de haver nascut ab molta alegria y alguna sort, proporcionant ganancias no despreciables als botiguers y als fondistas, cafeters y empresaris de teatros, las tals firas y festes sufrían freqüents intermitencias, y uns cops perque ningú prenía la iniciativa, altres per temor á la pluja qu' era de tot punt inevitable tan prompte 's penjavan las glasses á la Rambla, y molts també á causa de las preocupacions engendradas per la qüestió del ordre públich, qu' en aquell temps en que la sanch encare bullía, tot sovint agafava febradas de caball, la celebració de las festes quedava en l' ayre. En aquest últim cas era 'l poble mateix qui s' imposava una prudent dieta.

A l' any 88, ab l' Exposició universal, se 'n feren unas que valgueren per totes. Cert que ab aquell acte la ciutat doná un pas decisiu pel camí del avens y la millora; pero la Pubilla encare 'n va geperuda y las trampas desde llavoras no s' han mogut may més de la Casa gran, repicant de ferm sobre las caixas del municipi, que per ser tan buydas hi serveixen de timbalas.

Després de aquella *hombrada*, Barcelona que havia volgut equipararse ab París, Londres, Viena y Filadelfia, oferintse á l' admiració del mon enter, semblava que se 'n dongués de menos de fer festes purament locals per l' istil de las de Zaragoza, Valencia y casi totes las capitals de provincia d' Espanya... Aixó era tant com rebaixar la seva categoria de metròpoli europea... era posarse al nivell de tantas y tantas ciutats espanyolas que no poden treure 'l carro del pedregal y ab poca cosa 's contentan.

Y no obstant, enguany, quan més sembla predominar aquella presunció regionalista, que á tots els que la senten els fa mirar al resto d' Espanya per sobre de l' espatlla, enguany y per empenyo especial dels mateixos regionalistas y com per demostrar que 'ls contrasentits constitueixen el seu pá de cada día, es quan s' ha volgut reanudar la interrompuda tradició de las festes.

La ciutat que á l' any 88 feu una Ex-



posició universal, se contenta fent avuy unas festes de vehinat.

¿Es aixó un progrés ó es una reculada?

Cert que doná origen al seu restabliment una circumstancia especial de carácter polítich que, segons com se mira, fa simpática la decisió de celebrarlas.

Setanta cinch mil pessetas—una friolera tractantse de Barcelona—estavan consignadas en el pressupost municipal pera ser invertidas en unas festes. Els regidors de l' anterior corporació al formar el pressupost se descuydaren de consignar en quina mena de festes s' havían de invertir aqueixas setanta cinch mil pessetas, y quan els de l' olla—ó millor dit els de la botella—del Ajuntament actual tractaren de reventarlas en ocasió y ab motiu de la jura del nou monarca, 's trobaren xasquejats. Ni 'ls regionalistas, perque las cosas de Madrid els fan mal de ventre, ni 'ls republicans, perque tractantse de alegrías monárquicas se posan sempre serios, pogueren accedir á las pretensions dels elements caciquistas. Y com la cantitat pressupostada per festes, de una manera ó altre havia de gastarse, buscaren el desllorigador de las festes de la Mercé.

Aixís es com s' han restablert, á tall de protesta, donantse al poble lo que 's negá á la institució monárquica, en els días en que á Madrid se vessava tot.

Aixó vol dir qu' en aquest mon qui no protesta es perque no vol, haventhi com hi ha moltes y diverses maneres de protestar.

La forma més clara y explícita será sempre la més directa, que consisteix en efectuar, per exemple una gran manifestació pública, per allí, ab una serie de discursos acalorats, encenent l' entusiasme de la multitud, dir las cosas pel seu nom, sense embuts, ni reticencias, dolgui á qui dolgui. Pero aixó avuy no es factible: suspesas las garantías constitucionals y declarada la plassa en estat de guerra, tot just si se 'ns permet respirar... y en quant á reunions no son toleradas sino las que s' efectuan en las iglesias.

Motiu era aquest precisamente perque 'ns entreguessim á una actitud seria y reservada. Aixís ho va comprendre l' *Unió Catalanista*, quan ab tant escándol dels perdigots consigná en un document públich que 'ls pobles que trobantse en las dolorosas circumstancias per que passa'l de Barcelona pensan sols en divertir-se, no tenen conciencia de la seva dignitat.

D' esgarria-crías y aficionada á pendre actituds de melodrama, no varen deixarla á l' *Unió* 'ls que portan el pón-dul regionalista.

Protestar callant... ¡vaya una gracia! La qüestió es obrar: l' acció, l' acció continuada, persistent, bellugadissa es lo que dona importancia á las colectivitats y salva als pobles oprimits.

Baix aquest punt de vista s' están efectuant las festas actuals.

Son una protesta viva y palpitant... encare que á primera vista semblin un' altra cosa.

Ja ho hem dit més amunt: hi ha moltes maneres de protestar, y una de las més originals será sempre la de protestar fent festas.

Pero no hi donguin voltas: els vehins dels carrers adornats ab més ó menos gust están protestant ab més ó menos energia. Cada bandera es un crit de protesta que flameja, una especie de capa voleyant tirada al toro del centralisme. Cada arch una expressió plástica qu' está dihent als nostres enemichs: «T' estich fent l' arquet.» Cada llum eléctrica una proba resplendent de que la protesta es d' aquellas que electrison al nostre poble.

El concurs de gegants no 'n te poca de significació!—«Catalunya—están dihent al passejarse tots serios—será sempre un poble de colossos, que arribará allá hont vulgui. Perque un gegant creixi no hi ha més que allargarli las camas y 'l vestit.»

Els castells de foch signifcan qu' estém al cap-de-munt de la nostra indignació, trayent piulas y espurnas pels caixals.

Els concursos velocipedichs posan de relleu que Barcelona no es un poble de aquells que no poden anar ni ab rodass.

Las regatas son un recort de quan Catalunya era senyora y árbitra dels mars.

Y las balladas que per tot arreu giravolten frenéticas, lo mateix las de parellas agarradas, que la nacional sardana, aquestas sí que son la manifestació més expressiva de la protesta de un poble indignat, perque aquí tothom pica de peus, encare que sigui ballant, y 'ls que més fort hi pican son els que la ballan magre.

Entre tant que vagin venint forasters... y sobre tot que portin céntims.

Protestar enérgicamente, y de passada omplir el calaixó es tot un programa molt propi de la titulada *gent de bé*.

P. DEL O.

LA BENVINGUDA ALS GEGANTS

Deu vos guard, gent *elevada*
rebeu nostre benvinguda;
Barcelona vos saluda...
ab una forta abraçada.

Aquí trobareu franquesa,
confiansa y sentiments;
deixeu corre 'ls tractaments
de Magestat y d' Altesa,
puig sempre 'ls barcelonins
hem sigut molt campetxanos:
tant als gegants com als nanos,
mostrém tot quant tenim dins.

Avuy dels vostres viatjes
se n' ocupa tota Europa
perque, la vritat, fa tropa
rebre tant *grans* personatjes.

Al costat de gent petita,
vostra presencia lluheix
y sobre tot que vesteix
l' honor de semblant visita.

En quant á obsequis farém
tot lo que en nostra má estiga:
tractantse de gent amiga...
quedar bé procurarém.

Els critians, com á cristians,
el qu' es moro, com á moro,
tractats sereu ab decoro
y ab els honors de gegants,



—Vamos, ¿puch já ser arcalde efectiu ara?

UN REFORS PROVIDENCIAL



—Señores payeses, venís com l' anell al dit. Coged las eynas, y ya que esos días no teniu res que fer, treballaréis á la plaza de Cataluña, porque sino no acabaríamos may d' arreglarla.

RECURS SUPREM



—Poso rétol al balcó, y aixís, si 'm venen forasters, se pensarán que m' hi mudat de casa.

perque á Espanya es rahó justa
y per desgracia probada,
que tant sols es respectada...
la gent que té 'l cap de fusta.

P. A. M.

MAGATZÉM DE NUVIS

La noticia va escamparse per la població ab la celeritat del llamp.

—¿Sabeu lo que succeheix?— deyan, á tots els que trobavan, els que primer s' havían enterat de la novetat.—A la plassa acaba d' obrirse un *Magatzém de nuvis*.

La gent, al principi, no ho volía creure. A las noyas sense promés, especialment, els semblava un absurdo. Ab l' escassés que del *article* se deixa sentir en aquests temps, ¿cóm era possible que un comerciant hagués conseguit omplirne un magatzém pera oferirlo al públich á tant la pessa?

Pero 'l fet, per raro que semblés, no admetía dubte. Totas las jovas *vacants*, qu' eran las més del poble, s' arribaren á la plassa, y allí 's pogueren convencer de l' exactitut del rumor, veyent ab sos propis ulls el magatzém qual existencia pregonava la fama.

Era una botiga, poch més ó menos, com las demás. Sobre la porta 's veyia un gran rétol, contenint las tres extraordinarias paraulas: *Magatzém de nuvis*, y als costats dos tarjetóns venían á completar el sentit del lletrero. El de la dreta deya aixís: *Rossos, morenos, de tots els colors*. Y 'l de la esquerra: *Economía, perfección, solidez*.

L' establiment estava tancat per un gran cortinatje, coquetonament recullit á un costat de la porta, prop de la qual se veya recolzat, ab ayre distret, un subjecte que semblava ser l' amo de la casa.

—¡Quína felicitat!—se deyan las noyas, las unas á las altrás.—S' han acabat las fatigas y angunias: tindré promés al nostre gust, y no un aucell de pas ó un escalfa cadiras, com els que ara devegadas ens surten, sino nostre, completament nostre, de propietat particular.—

No obstant, un rezel semblava atormentarlas.

—Escolti—va dir una de las xicotas, acostantse temerosament al amo de la botiga:—l' existencia de nuvis que vosté té... ¿es abundant?

Comprenent l' alcáns de la pregunta, l' magatzemista no pogué contenir un lleuger somriure.

—Tranquilisevos, noyas; per totas n' hi haurá.

—Y... ¿son cars?

—Els més guapos y elegants costan cinquanta pessetas.—

¡Deu duros!... Poch se 'n hi faltá pera que las entussiasmadas xicotas, al sentir aquesta explicació, 's desmayessin de gust. ¡Alló era una ganga may vista! ¡Poder adquirir un nuvi, dels més elegants y guapos, per deu duros!...

Moltas d' ellas no 'ls tenían, pero aixó no las amohinava gayre. De las mateixas entranyas de la terra, 'ls farían sortir, tractantse de semblant assumpto. Els enmatllevarían, demanarían caritat, robarían, vendrían la seva ánima al diable, si era precís... Tot, avans que deixar escapar tan magnífica ocasió de posehir el nuvi dels seus ensomnis.

—¡Tornarém desseguida, senyor!—van dir totas, embriagadas de felicitat.—Aném á buscar las cinquanta pessetas.

—¡Escolteu!

UN QUE S' HA BARALLAT AB LA DONA



—¿L' arcalde del barri?

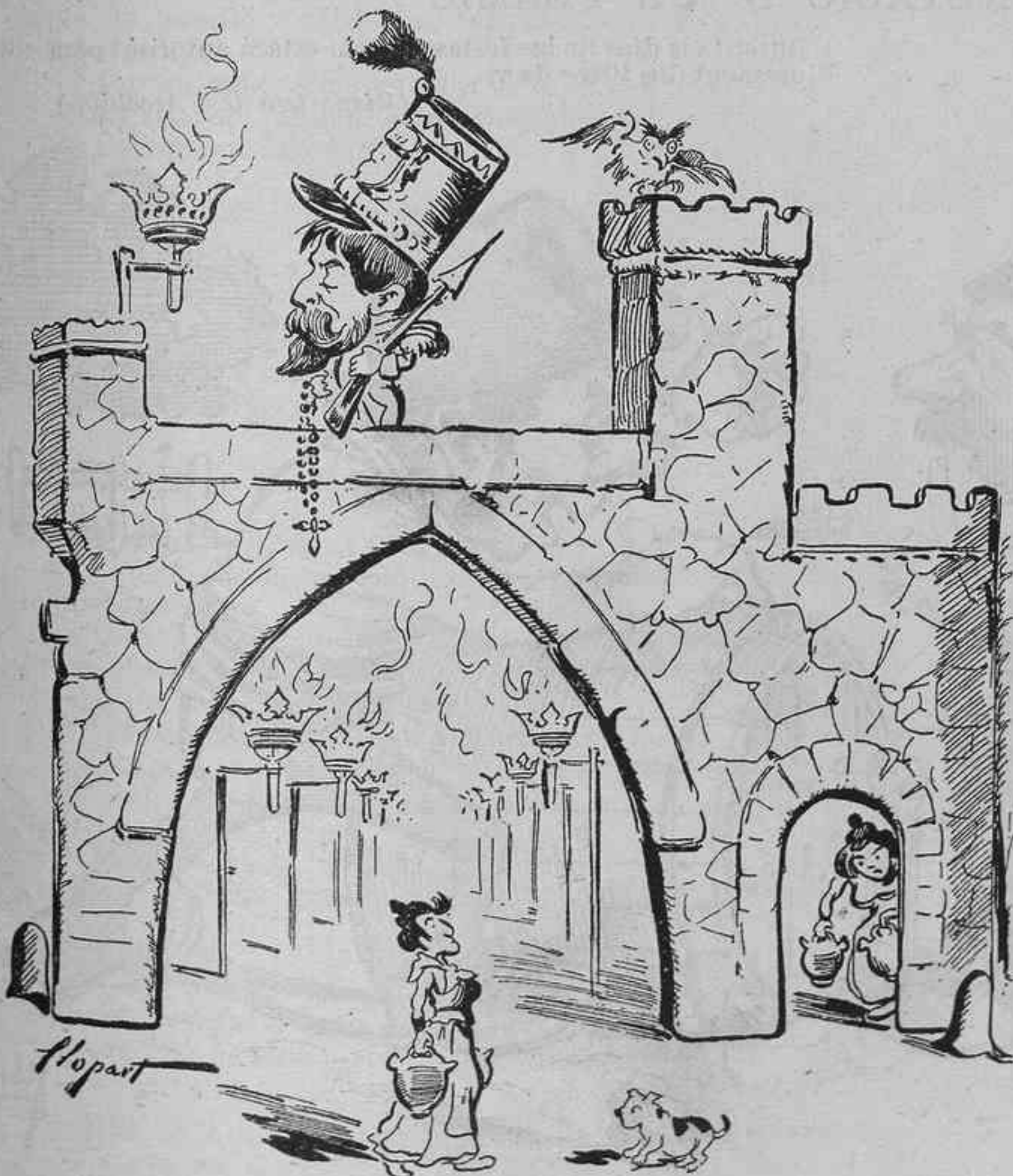
—No hi es: torni quan hajin passat las festas.

—¿Qué?

—Us adverteixo que també n' hi ha de més baratos.

—¡No, no!—van repetir ellas.—¡Els volém dels bons, del fins!...

EL GUARDIÁ DE LA PORTA-FERRISA



—¡Atrás, paisana! Si voleu omplir els cantis heu d' anar á voltar per la plassa de la Cucurulla.

Y s' escamparen per la plassa, com un vol de coloms que, veyent oberta la portella del colomar, se llensan al espay buscant ayre, llibertat, llum...

Als cinch minuts ja una de las xicotas tornava.

—Vinch á buscar un promés.

—Passa, y triatel al teu gust.

L' original comerciant aixecá la cortina, y la noya entrá resoltament al magatzém.

¡Quín espectacle més deliciós el que davant dels seus ulls atónits vejé llavors desplegar-se!

Els nuvis s' estavan allí en número considerable, arrencantse, silenciosos y una mica frets; pero tots guapos, joves, esbelts y plens sos ulls d' una dolsura infinita.

—¿Poden... tocarse?—preguntá la jo-va, després d' un moment de vacilació.

—Ni tocarlos ni dirlos una paraula, fins que l' elecció estigui feta. Tú 'ls hi passas revista, 't fixas en el que més t' agradi, 'l prens y... s' ha acabat el negoci.

—Y si 'm surt dolent... ¿me 'l can- biará?

—Dolent, no n' hi ha cap.

—Pero al menos, digui—insistí la noya, baixant discretament la veu;—jo únicament els veig el semblant, l' ayre, la figura... Y de lo demás ¿cóm son?—

El comerciant deixá escapar una rialleta y respongué ab accent paternal:

—Com la generalitat dels joves que 's veuhen pel món.—

Ja n' hi havia prou. L' enamorada donzella va pendre un ros d' ulls de cel, pagá las cinquanta pesetas y se 'n va anar.

Desseguida n' arribá un' altra que 's fixá en un moreno de barba negra com l' assabatxe.

—¿Está corrent de tot?

—Com la generalitat.

Darrera d' aquesta 'n vingué un' altra que 's va preñar d' un tipo de cara pàlida y aspecte somiador.

—¿Anirá bé?

—Com la generalitat.

Y un' altra, y un' altra, y un' altra, totes van anar compareixent y escullint nuvi, fins que no va quedar en la població una sola xicota que no tingués el seu.

Pero ¡oh desencant! Sense que á punt fixo pugui dirse á quin género de probas els varen sometre, el cas va ser que al trobarse á solas ab ells, las pobras noyas hagueren de convence's de que 'ls galáns que ab tant entusiasme havían adquirít eran senzills ninots, molt bonichs, molt ben posats, molt elegants; pero, al fí y al cap, de cartró.

Van corre á la botiga, van protestar, van arribar á tractar al comerciant de lladre y d' altres cosas pitjors; pero ell, en lloch d' incomodarse, els hi preguntá ab dolçura:

—¿Qué us passa? ¿De qué us queixeu?

—De que 'ns ha venut uns nuvis de cap buyt, sense sanch, sense nervis, sense cor, sense ánima, ¡sense res!...

—Pero, ¿que no us ho he advertit oportunament?

—No, senyor: vosté 'ns ha dit qu' eran com la generalitat.

—Y no he dit cap mentida, fillas: la generalitat dels joves que avuy se veuen pel món... son aixís.

A. MARCH

INTERÉS

—Voldría Rosalía que 'm diguessis qu' es lo que 't succeheix y que ab tota franquesa m' expliquessis perque ton cor sofreix.

¿Será potser que estás ja enamorada? res tindria d' estrany que Cupido trobante descuidada, t' hagués fet un parany.

¿Qué potser ta salut no es del tot bona? sempre m' ho ha semblat y alguns cops la gregor de ta carona molt m' ha preocupat.

—Res de l' que has dit me porta amohinada y sols es mon torment que á la gosseta que tenim á casa... se li mou una dent.

T, RUSCA

EN LA FONT DE 'N CERDÀ

A DON ADOLF FIGUEROLA

—¿Qui es l' última?

—Una servidora...

—No morretaxis noy no morretaxis... si no sabes de beber á gallet... aprende.

—Ves que tal, pobre xicot... Beu, noy, beu...

—Bueno, que begui, pero con aseó... ja les ensenyaré yo la Urbanidad á esos trinceraires...

—Bé home, tots ho hem sigut de criaturas... qui sab vosté á la seva edat lo que feya.

—¿Quien yo? siempre he begut de la misma manera...

—¿A gallet, eh?

—¡A morro!

INTERPRETACIÓ D' UN PERMÍS

Durant els días de las festas tothom estarà autorisat pera entrar lliurement dos litros de vi.

(Disposició de l' Arcaldia.)



—¡Ep, mestre! El permís diu únicament dos litros per home.

—¡Y bé! ¿Que no 'm coneixeu? Jo soch aquell que li diuen Milhomes. Dos litros cada un, dos mil. ¡Justos!

L' ARRIBADA DELS FORASTERS



—¡Deu lo guard, senyor Llorens!... Aquí 'ns té á mí, á la dona y als bordegassos, que 'ns hem pres la molestia de venir á passar uns quants días á casa seva.

—¿Qué es l' últim?
 —Jo.
 —Vaja senyor assistent... fassi 'l favor de no donar empentas...
 —Aixó ho explica als del meu darrera...
 —Bé, no toqui, no toqui, per xo.
 —¡Ay filla que s' ha tornat delicada!
 —¿Cóm s' entén m' hi he tornat?...
 —¿Qué vol dir que ho es de naixensa? Cops al oli de fetxe de bacallá... Miri, una culleradeta al dematí, un' altre al mitj...
 —Sí; y un' altre á las voras... ¡No 'm fassi riure!
 —¡Ay senyor... que n' es de simpática quan riu!
 —¿De veras li faig tanta gracia?... digui que si 'm ve ya plorar...
 —Plorar diu? ¡Es possible que algú fassi plorar aquests ullets!...
 —¿Si es possible?... aquest mateix dematí el senyoret de casa...
 —¡El senyoret!
 —Sí, per esmorzar se li ha antojat una truita ab ceba que m' ha fet llagrimenjar els ulls.

—¡Ey, ey! Cuidado con las espresions mal sonantes... ¡no comensém!
 —Déxila estar, guardia.
 —A vosté ha de deixar estar, senyor Corredissas... ¿Qué ha deixat unas barras de bé al ast que du tanta pressa?

MENTRES DURIN LAS FESTAS



—¿Qué es l' última?
 —.....
 —¿Qué es l' última... pregunto?
 —No badi, dona, no badi... ¿qué no ho sent que li demanan tanda?
 —Bueno, bueno, no escandalisi tant per res... que 's pensa que soch sorda?
 —Ni muda tampoch gracias á Deu.
 —Are ompliré jo que tinch molta pressa ..
 —¡Guapo! ¿quí li ha donat la tanda á vosté?
 —A mi... en Nay... ¿el coneix?
 —No, senyor.
 —Es el parent de 'n Bufa...
 —Está molt de gresca vosté... 's coneix que totas li ponen.
 —Hasta 'l gall.
 —Pues á mi ni 'l gall ni la gallina y si vol omplir se tindrà d' esperar á que li toqui...
 —Bé, aixó de tocá... tocá... ja 'n parlarem.

—Miri, si 's deixa passar la tanda, ja pot aconsolarse d' anar sempre al darrera... Tots ne portém de pressa.
 —¿De veras... prenda?
 —Sí, carinyo... estantís...

Manera práctica y senzilla de caminar cómodament pels carrers, sense temor á las empentas.

—Hi he deixat lo que m' ha donat la gana... ¿ho sent, xafardera?

—Ves si ho he encertat... per lo ben parlada 's coneix qu' está en una bona casa.

—Pot ser millor que la seva...

—¡Vols callar!... ¿veritat que tot ho teniu al engrós... hasta la gana?

—Ara ja voldria saberho vosté.

—Si no 'n coneix d' altres... El senyor es un de baixet, alt, gros, magre, prim y bellugadís, que li diuen... li diuen...

—Sí, li diuen ¡quicaraqüich!

—Just, y la senyoreta es una aixís y aixís... filla de can Correcamas...

—*Quereis hacer el osequio de callar.*

—¿Callar diu? mala feyna per ella; ¿cóm ho faria per ensenyar aquests dos rengles d' uyals?... per mi ja pot anar garlant ja... mentres no mossegui.

—No mossegarás tú, que ja has fet á tots... Ja m' avisarás si 't tornan á sortir las primeras dents que 't faré un regalet... per xo en la casa qu' estás tampoch las necessitas... que 'n deus engolir de farinetas ab brou bufat de l' un día altre... ¿Ja 'l colas bé?

—Dugas ó tres vegadas.

—Ja ho crech, ja, y de la *brossa* encare 'n deus treure un requisit pel senyor...

—Sí, y un entrant per la senyora...

—¡Tira peixet! ¿Veus? de una casa així si no se 'n surt grassa grassa en cambi se 'n surt ben ensenyada... Demá que 't casis si trobas un home una mica retingut... ja ho crech que la ballareu *grassa*.

—*¡Esas porteras son de la piel del dimoni!*

—¡Ah! fa de portera... vetequí perque es tan descarada... ¡Malaguanyada per portera!...

—¿Per qué?

—Perque fora mes bona per vigilant de barri sense necessitat de mantenir gos... ¡Deu nos ne guard de una mossegada seva!

—¿Y 'l xuixo?

—Què mes xuixo que la seva mala llengua?...

JOSEPH ROSELLÓ

LLIBRES

LAS FESTAS DE VILATRISTA.—*Poema satíric de las de la Mercé, acompañadas de una guía humorística y un plano simbólico*, per AUGUST COCA Y PONCÉM, ab caricaturas de P. CATARINEU, PBRE.—¡Qui s' ho havia de figurar que dos dels mes populars personatjes del famós sainete de 'n Russinyol *Els Jochs Florals de Canprosa* 's posarían de acort pera dedicar l' un la seva vena poética y l' altre la seva xispa gráfica, á las Festas de la Mercé, qu' en l' actualitat se desbordan pels carrers de Barcelona! Tant serios, en el sainete, quan van á recullir el premis del certámen, y tant de la gresca, al dirigir-se al públich de Barcelona, quan aquest públich té verdaderas ganas de divertir-se! ¡Vaya un cambi de humor! Jo crech que 'l tornarse satírics y satírics de bona lley ho deuen al cómic enfado que la seva presencia vá provocar entre 'ls companys de causa.

De totes maneres l' obra que acaban de donar á l' estampa es graciosa á tot serho. Figúrinse un grapat de castanyas encare ab la closca de las punxas. La castanya es á dintre grossa y escullida, pero las puas fan mal als dits de aquells á qui la sabrosa fruyta vá dedicada.

La lletra escrita en gran varietat de metros y ab un garbo qu' enamora, plena de bons acudits y de alusions molt saladas, corra parellas ab l' ilustració, trassada per un llápis que té la punta tan fina com l' intenció de qui 'l maneja.

Finalment, la *Guía pels forasters* es una ratxada de humorisme barceloní y el plano simbólico una troballa.

ALTRES LLIBRES REBUTS:

El cor del poble.—Drama en tres actes, original de Ignasi Iglesias, estrenat ab gran éxit á Romea, 'l 20 de janer del present any, y del qual tingué ocasió de ocupar-se'n *La Esquilla* ab l' elogi que mereix.

∴ *La ola negra.*—Drama en un prólogo y tres actos, original de Ildefonso Diez Miñor y Juan José Pou de Darros, estrenat ab aplauso al Teatro Principal de Gracia la nit del 25 de mars del any corrent.



PRINCIPAL

Condemnat á mort, segons se diu, per decisió de la Junta del Hospital de la Santa Creu y 'l Banch d' Espanya, la María Tubau ab la seva companyia s' ha encarregat d' endolcirli 'ls seus últims instants.

Al veure, dissapte á la nit, al vell y gloriós teatro tan brillantment concorregut ab motiu de la funció inaugural, en la qual se representá 'l drama anecdótic *Pepita Tudó*, que dintre del ample march del escenari, adquireix la vida y plasticitat de una serie de quadros històrics, sentíam al mateix temps que 'l gust que proporciona tota fruició artística, el condol que desperta l' amensassa de mort que pesa sobre l' únich teatro de declamació de condicions apropiadas que tenim á Barcelona.

Es molt trist que la Junta del Hospital que ve obligada á vetllar per la salut dels malalts conflatos al seu cuidado, hagi etés la baixa al històric colisseu, qu' está encare ben viu, com ho demostra la sollicitut ab que 'l públich hi assisteix, sempre que se li dona ocasió de anar ab bonas companyias.

ROMEA

En la nit d' inauguració s' estrená un quadro de costums original del senyor Bori Fontestá, titulat *La Gallarda del Roser*. La nova obreta, sense arribar, escénicament parlant, á l' altura de *Gent de platja* del mateix autor, s' escolta ab gust per sas numerosas gracias gens rebuscadas y per son llenguatge pintoresch y esencialment literari que distingeix tots els treballs del conegut escriptor.

Els caràcters están ben apuntats; l' acció insignificant que 's desenrotlla no decau, y el quadro final de la sardana es d' un bonich efecte.

En la representació s' hi distingiren las senyoras Monner y Jarque y el senyors Capdevila y Fuentes.

NOVEDATS

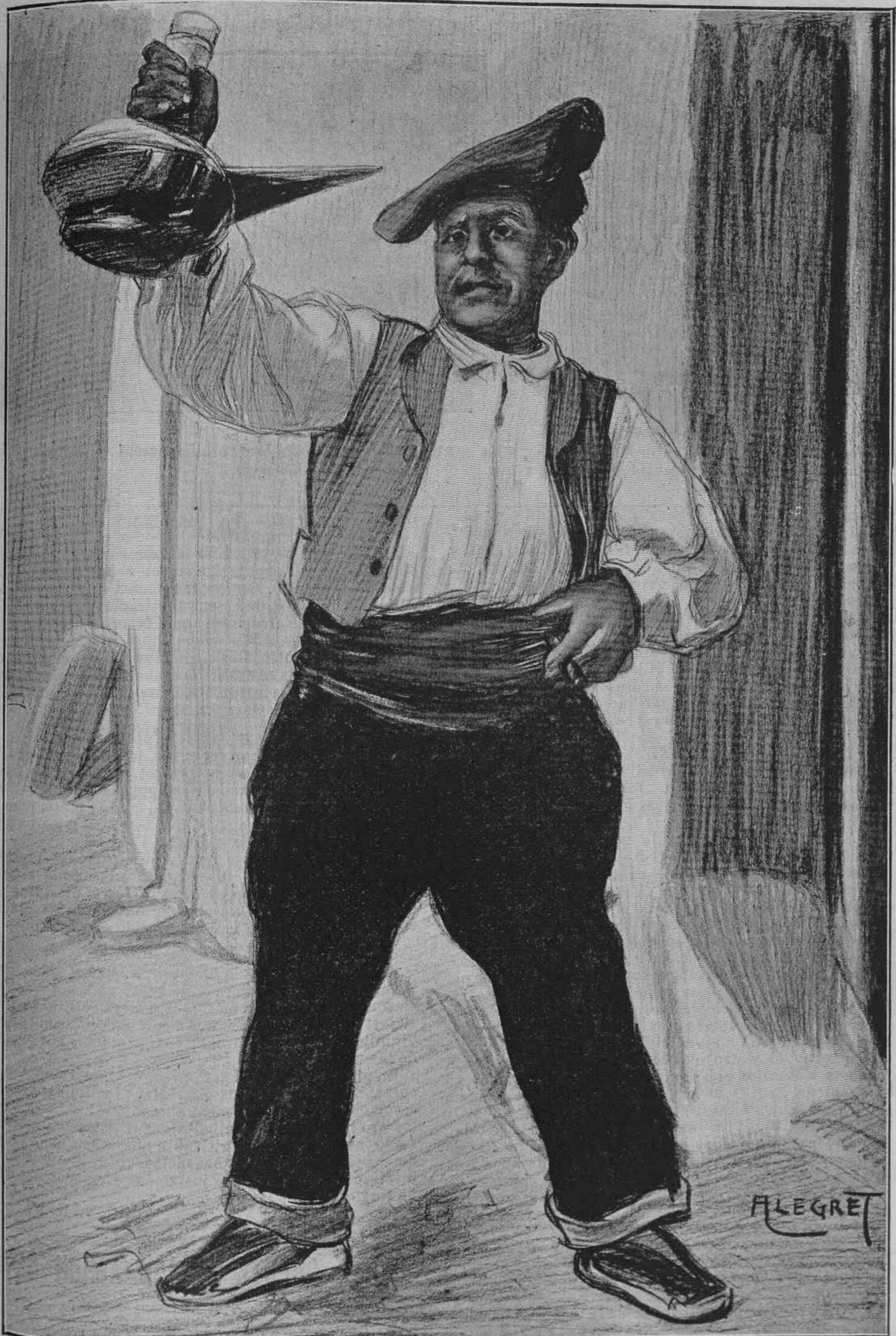
Diumenje va inaugurarse la temporada ab una obra de gran espectacle titulada: *El anillo mágico*. Conjunt de reminiscencias de altres produccions del mateix género, per lo que respecta al llibre; *pot pourri* de motius espolats aquí y allá, per lo que atany á la música, si 'ls autors s' han limitat á seguir petjadas agenas potser per falta de confiansa ab el seu propi ingeni, ó qui sab si refiats de que 'l públich practica 'l refrán «Mes val boig conegut, que sabi pera coneixer,» aplaudint y rihent de nou lo que ha aplaudit y l' ha fet riure altrás vegadas; en cambi l' empresa ha dit:—Aquí estich jo y jo sola 'm basto—obrint á tot raig las aixetas del rumbo y de l' esplendides.

Ab tal motiu desplega una serie de 21 decoracions, degudas al Sr. Chia, menos una, per cert magnífica, 'l teló del acte ters que representa la font de Apolo, obra, si no recordém mal, del malaguanyat Soler y Rovirosa, qui la pintá pel ball *Clorinda*. En las demás descollan las qualitats propias del Sr. Chia, oferint algunas excellent efecte. De mes á mes ha fet confeccionar uns 500 trajos, y com l' obra 's presta á donar esplay á la fantasia, n' hi ha de capritxosos, com els que surten en el ball del Amor. Y com si aixó no bastés ha lograt treure un gran partit de las combinacions de la llum eléctrica que ha vingut á reemplassar á las fumosas bengalas.

Els actors fan lo que poden per quedar bé, pero qui se 'n emporta principalment las miradas del públich, son las massas corals, coreográficas y de comparsaría. Ara m' explico perque l' empresa de Novedats va estar tan temps reclutant noyas macas. Es que practicava la *trata de blancas* en el bon sentit de la paraula.

Com á reyna del aplaudit conjunt se presenta la parella italiana Sra. Visconti y Sr. De Vincenti, que alboro-

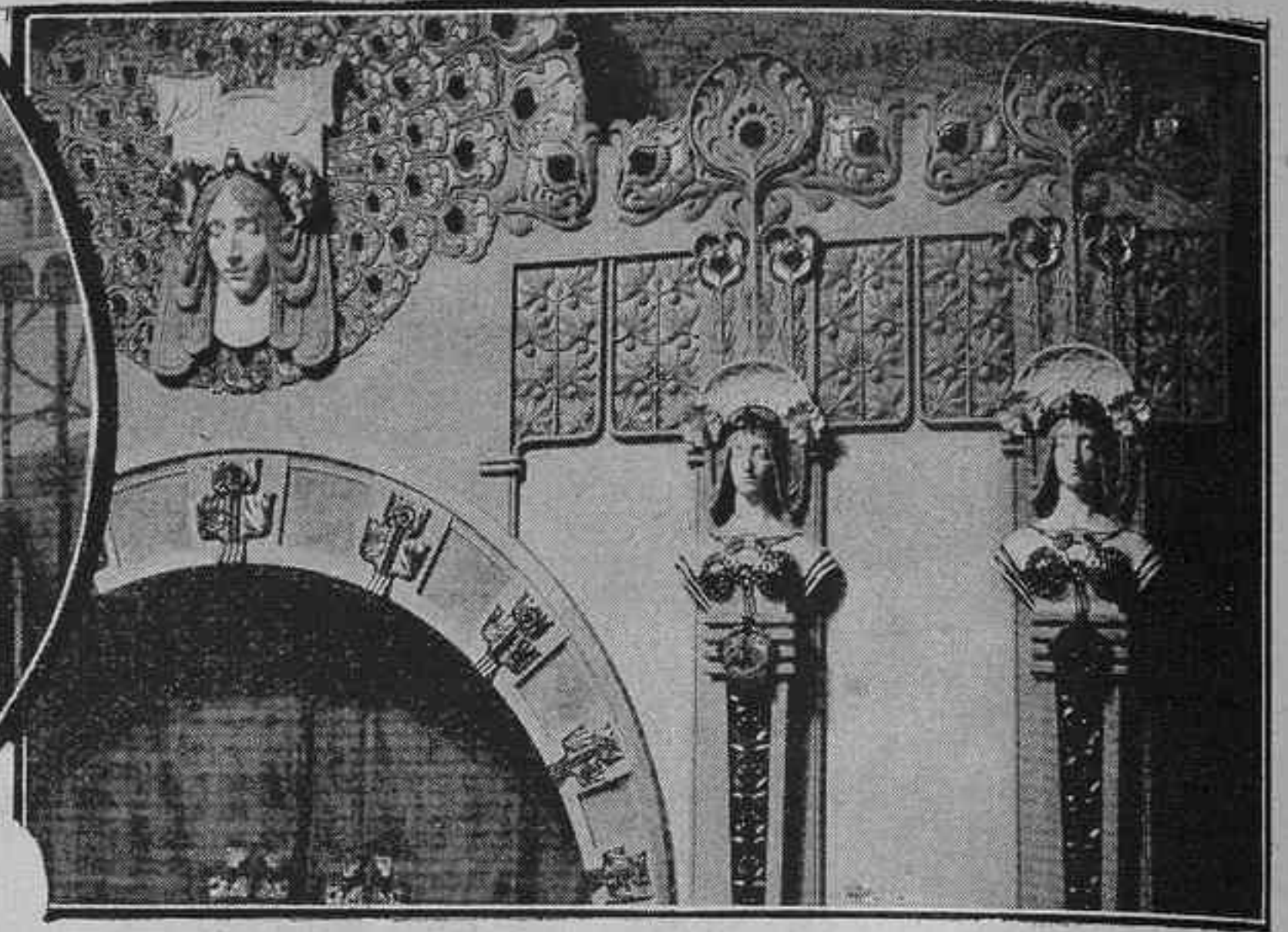
UN FORASTER QUE HO HA ENTÉS



—¿Qué 'm fa á mí que aquests díes s' hagin apujat els bebestibles?... Aixís com hi ha peixos que 's portan l' oli, també hi ha pagesos que 's portan el ví.



L'escenògrafo Alarma, autor del *Diorama*, á las Arenas de Barcelona, inspirantse per un dels quadros de la seva exhibició.



Gran saló. Detalls d'ornamentació, y part de la embocadura del *Diorama*.

tan al públich, ella per guapa y airosa, verdadera baldufa encisadora y esbelta, ab puntas d'acer als peus, y ell, pel brío, per la forsa, per l'*entrain* ab qu'executa sos passos arriscats, dintre sempre de la major correcció y fins ab elegancia. Feya temps que no se'n veyan á Barcelona de bailarins tan complerts. Ells van acabar de decantar la balansa del éxit.

Per lo tant no tindrà res d'estrany que durant las festas, al despaig de Novedats, hi hagi quá cada nit. Figúrinse ab tants forasters.. Y encare quedarà temps per que després hi vaji desfilant tot Barcelona, sent el nostre públich tan amich de tots els espectacles qu'entran pels ulls.

CATALUNYA

Inauguració de temporada 'l divendres. Obra nova: *La Buenaventura*, inspirada en *La Gitanilla* de Cervantes y escrita per en López Ballesteros y en Fernández Shaw y musicada pel mestre Vives.

Si haguessim de comparar la novela exemplar del immortal manco ab l'obreta que n'han tret els dos autors citats... Pero, siguém generosos: prescindím de comparacions, persuadits com estém de que hi ha empreses impossibles y una d'ellas es posar má en qualsevol de las obras de Cervantes. Per correctament qu'escriguin tant en López Ballesteros com en Fernández Shaw, no tenen prou forsa pera móurelas... *no están de Roldán á prueba*.

En cambi, han proporcionat ocasió al mestre Vives per escriure una serie de pessas plenas de frescura y de sabor d'epoca y modelos de *savoir faire*, dignas en tots conceptes del afortunat autor de *D. Lucas del Cigarral*. Decididament en Vives es el millor ilustrador que pot trobar avuy el teatro clássich espanyol. La seva musa joganera y aixerida sab identificarse admirablement ab l'ingeni de aquells autors en els quals hi trobará una mina inagotable de inspiració.

El públich, la nit del estreno, no va compendre tot el valor de las afiligranadas joyas que adornan á *La Buenaventura*. Está massa acostumat á la quincalla aparatosa que tot sovint li ofereixen, pera coneixer de bonas á primeras l'or de lley que alguna vegada se li presenta. Estém segurs de que las representacions successivas li servirán de pedra de toch per aquilatarlo.

De totas maneras el mestre Vives sigué cridat á las taulas algunas vegadas y de una manera especial al terme de la representació.

Forman part de la companyía entre elements ja coneigits y aplaudits, com la Srta. Gurina y 'l Sr. Gil, altres de nous que sigueren ben rebuts.

L'entrada, un plé á vessar.

GRANVIA

La Vitaliani al presentar las obras mes celebradas y populares del seu repertori, com son *Felipe Derblé*, *La Dama de las Camelias*, *La Tosca*, etc. etc., se'n emporta cada nit els aplausos dels seus admiradors als quals s'hi uneixen els del *gros public* que favoreix el teatro ab la seva presencia.

Y tothom l'entén, fins els menos versats en l'idioma italiá, puig la genial artista posseheix com pochs la llengua universal de la inspiració, que parla constantment ab las vibracions de la seva ánima.

TÍVOLI—CIRCO EQUÈSTRE

Dos nous artistas han fet el seu debut ab molt éxit. L'un l'Henau, que privat de brassos fa maravellas... tant que jo no tindria cap reparo en confiarli 'l govern d'España. Governaría ab els peus, tal com hi pinta; pero ho faria millor que 'n Sagasta, que també hi governa y no fa mes que pintarnos la cigonya.

L'altra es l'hermosa Bona Aladine que 'ns presenta una preciosa colecció de cacatuas en perfecte estat d'educació. Ja podria estar ben satisfet el president del Congrés de tenir una colecció de lloros tan presentables com els que treballan baix la direcció de l'Aladine.

CONCERT EUTERPE

A benefici del notable director Sr. Rafart vá donarse 'l del passat diumenje... y de gent, aplausos y entusiasme, no 'n vulguin mes. Qui sembra cull, y 'l senyor Rafart que treballa ab tanta inteligencia com ardor, dignificant l'obra del immortal Clavé, no 's pot queixar de la cullita.

En obsequi al beneficiat, prengueren part en el concert la Srta. Casals y 'ls Srs. Monté y Puiggener que sigueren extraordinariament aplaudits.

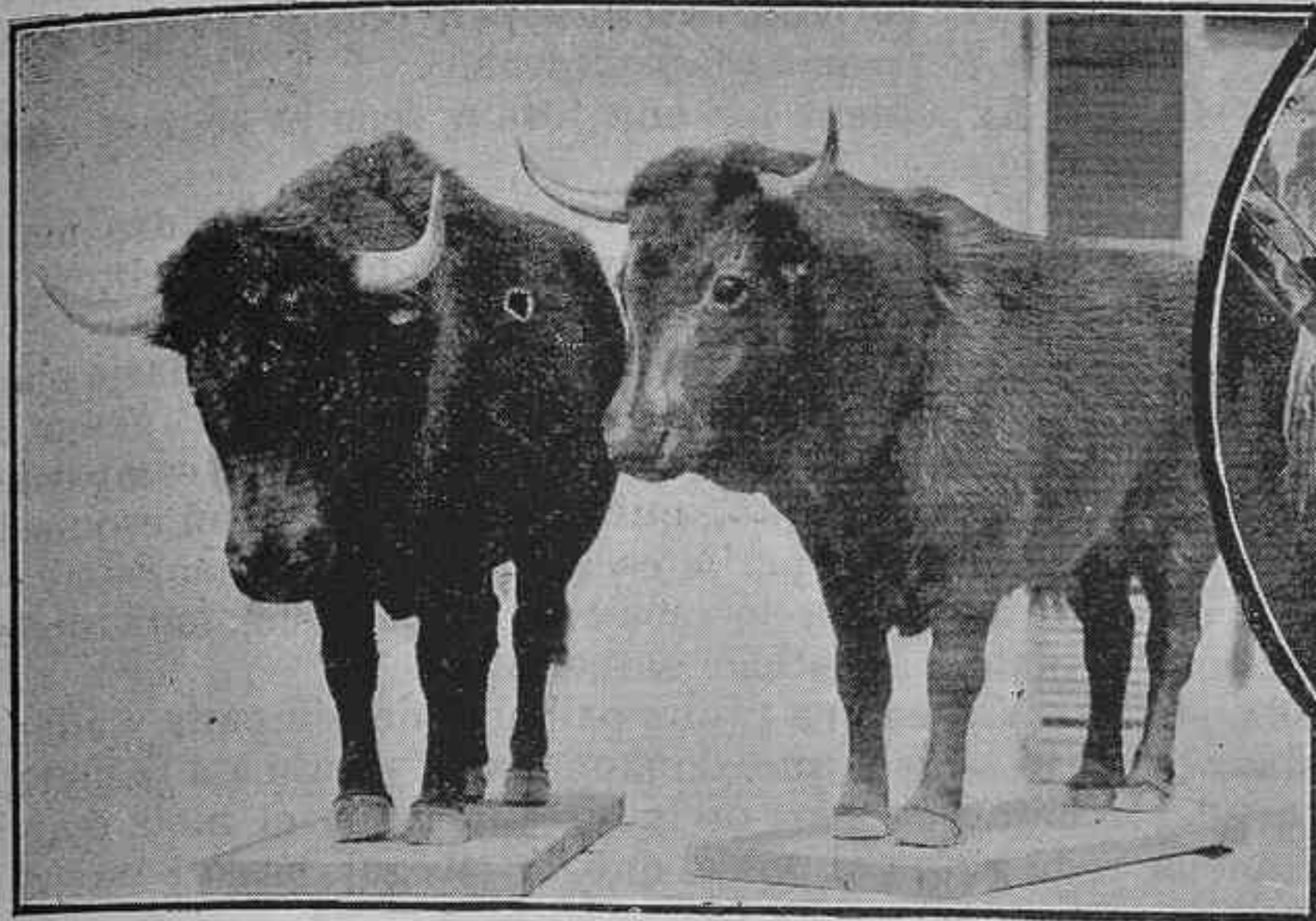
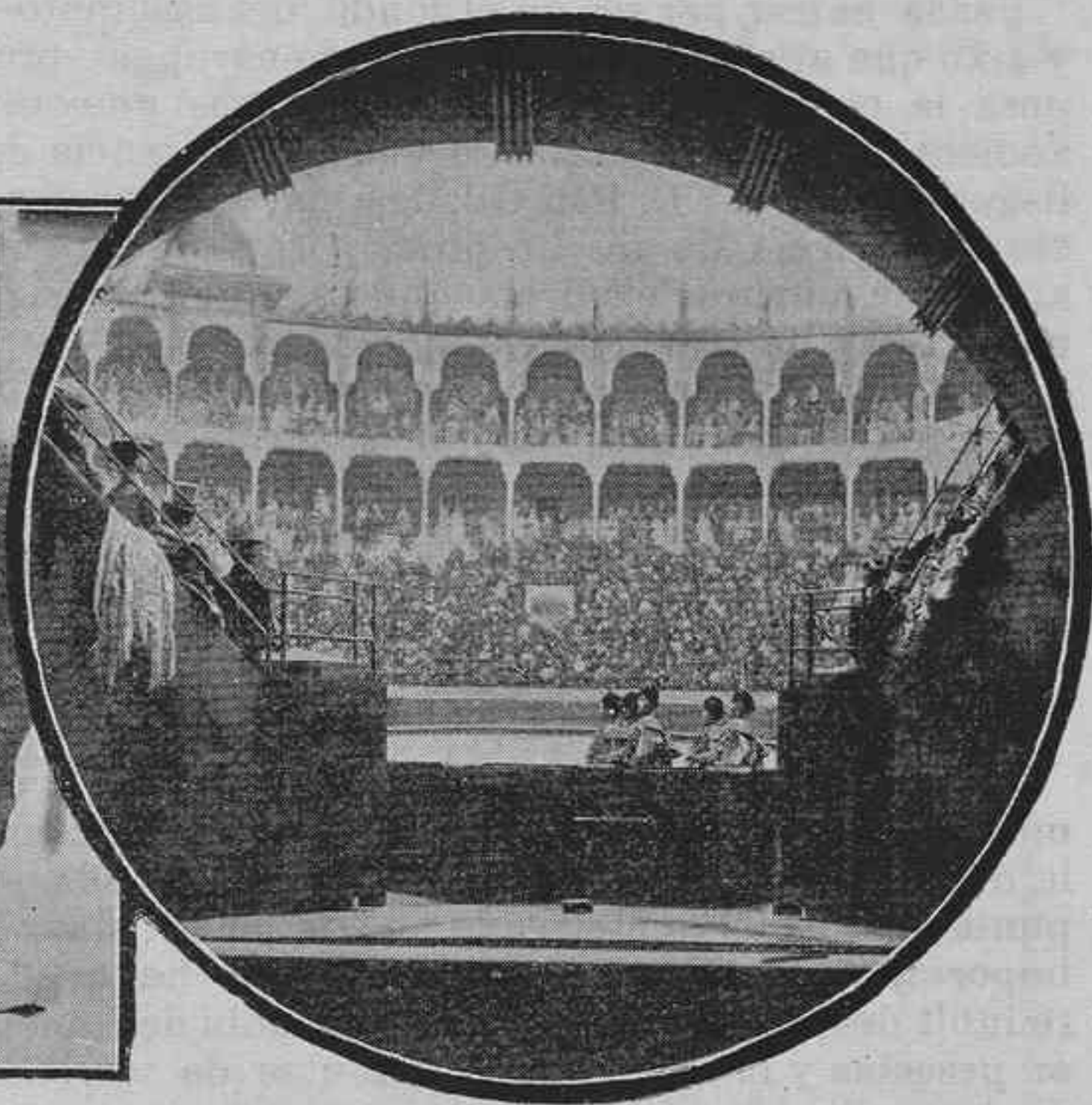
Pero l'atractiu principal sigué l'estreno del himne *Lo llegat de 'n Clavé*, escrit sobre uns magnífichs versos del Apeles Mestres, pel beneficiat, ab gran robustés de inspiració. L'autor sigué justament ovacionat y l'himne tingué de repetir-se.

N. N. N.

CARTA OBERTA Á MON AMICH SEVÉ

Estimat amich Sevé:
Al agafá avuy la ploma,
no t'estranyi ho fassi en broma,
icom las cosas van tan bé!

«DIORAMA ANIMAT»

Toros que figuran en el quadro *Una corrida*.*Una corrida á las Arenas*, un dels quatre quadros que constituheixen el *Diorama animat*.

Sabrás que al cap de tants anys
farán aquí grans festassas
guarnintne 'ls carrers y plassas
pera premiá 'ls més estranys.

Forasters com á mé'l moscas
vindrán que no 'ns entendrém
y ab tants llums, oblidarém
el temps que estém á las foscas.

Segons diuhen, cada día
hi haurá novas diversions;
y en tocant á *Exposicions*, ...
la de morir d' un *tranvía*.

Tindrém fochs artificials,
y rengleras de barracas
y de dintre las butxacas...
rellotjes fent *salts mortals*.

En els concerts per preludi
sentirém—si no 'ns morim—
aplaudí 'ls «*Goigs de San Prim*»
pel coro «*Mestres d' Estudi*»

A cada pas hi haurá un corro
presentant habilitats
y pels cotxes disparats
quatre casas de Socorro.

Vindrán gegants á la festa
á recullí honor y gloria.
¡Quína llástima que 'n Coria
no 's cuydi de la *ginesta*!

Corridas á cada plassa
ciclistas á munt y á avall
y ab tot y haverhi molt ball
ningú la ballará grassa.

També anúncian grans regatas,
simulaeres de bombers,
grans quantitats de diners
per premiar la cabalgata.

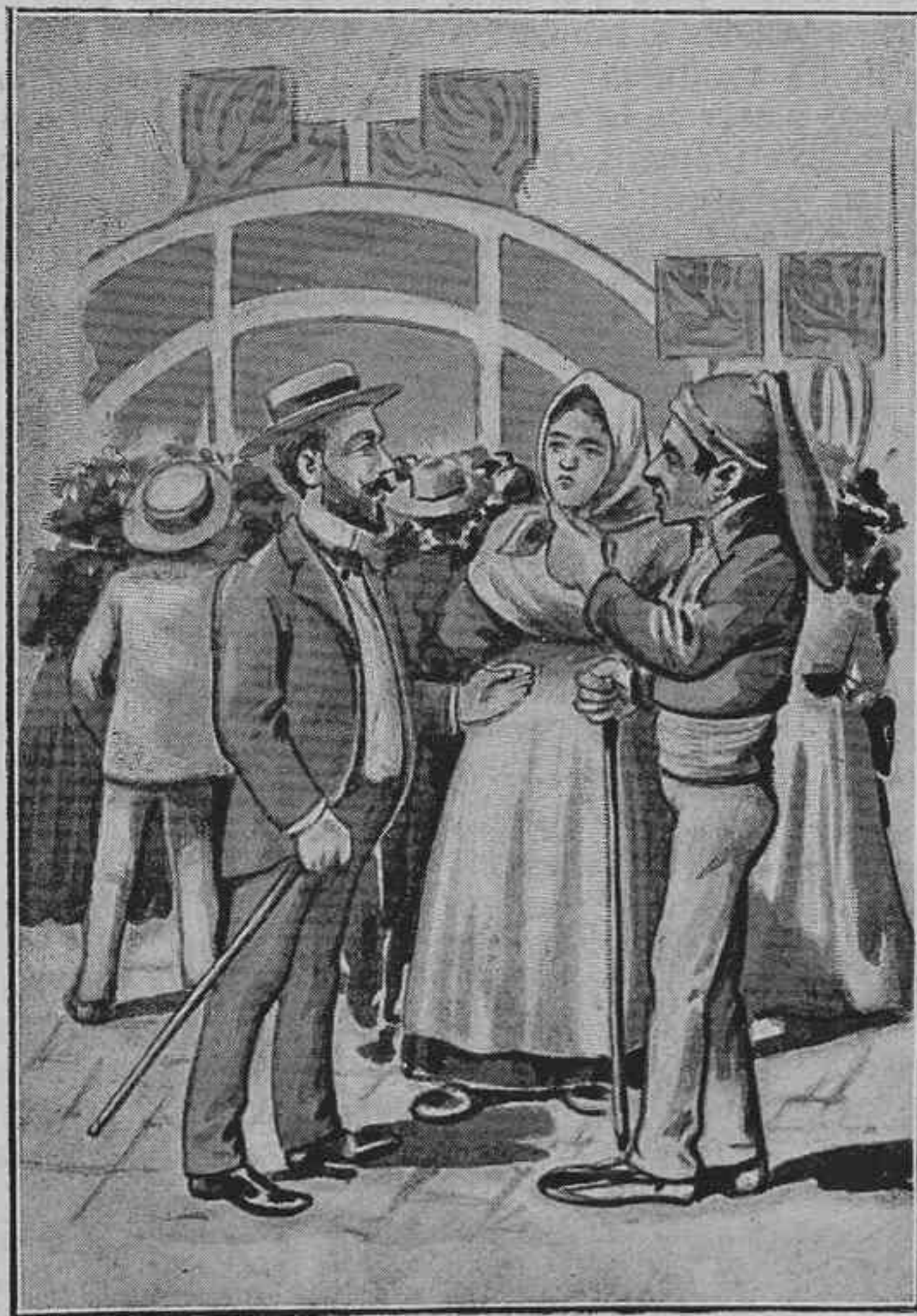
Aconteixements, á mils
músicas, gresca y banderas
ball de bastóns y carreras...
per polissóns y civils.

Aquí dona fi ma tasca,
prepara prompte 'l farcell.
¡No t' envió cap *cartell*...
perque no caiguís en basca!

Ja mes pessas no anomeno;
fins á la vista... y á Deu!

Disposa puig sabs es teu
amich de cor,

P. A. MORENO



—¿Qué diu? ¿Que las figuras se bellugan ab tant sale-
ro que semblan talment de debó?

—Mireu si ho semblan, que quan se gira una mica
d' ayre hasta estornudan.

ESQUELLOTS

Ja ha sortit el dictámen del Ajuntament sobre l'
Hospital de Sant Pau. Molt ha tardat á formularse,

uns quatre ó cinch mesos... en cambi no han vist res més nyonyo, més descolorit, més neula.

Sense entrar per res en el fondo del assumpto—y aixó que al cul del sach hi ha las engrunas—proposa la comissió, que l' Ajuntament posi en coneixement de la Junta de Beneficencia l' existencia del llegat otorgat per D. Pau Gil, destinat á la construcció y instalació de un hospital, perque se serveixi atendre y amparar els drets que de aquell s' originan á favor de la beneficencia pública.

Es á dir: tú, Ajuntament, no tens perque amohinar-te; en tot cas que s' amohini la Junta de Beneficencia.

Y aixó que 'l testador disposa que l' Hospital construït ab els diners del llegat sigui ofert en primer terme al Ajuntament de Barcelona.

•••

En aquest concepte, lo menos que podia fer la comissió dictaminant era explicar al poble barceloní la historia del assumpto, fent llum sobre tots els punts foscos del mateix que no son poch; fixar la importancia del llegat y la xifra á que ha quedat reduhit després de la liquidació, el cambi de franchs en pessetas y las comprias y permutas de terrenos; dir lo que 'ls hi queda als pobres y lo que poden haver perdut, mentres la gestió dels seus interessos han estat á cárrech de uns marmessors que semblan muts, puig per més que se 'ls haja ficat els dits á la boca s' empenyan en no parlar.

Podia també investigar per quins camins misteriosos y secrets la realisació de l' obra del testador, que taxativament determiná fos feta per concurs entre 'ls arquitectes, ha anat á parar á mans de una de las glorias més legítimas de la nostra terra,

convertintse en una aromática breva de 20 mil duros.

Ja ho sabem que la llum no alimenta; pero á lo menos fa veure las cosas claras.

Desgraciadament no hi ha que demanar llum á l' actual corporació municipal, que ja fa algún temps que té apagada la llanterna.

Expedient qu' ella forma resulta sempre un romanso.

El seu sistema es sempre igual: escriure molt y tirarhi terra fins á tapar tot lo que ha escrit.

Expléndida resultá la festa d' homenatge que al insigne escultor Querol li dedicaren el passat divendres gran número de admiradors y compatriotas.

En el banquet, quin confortable menú esquisidament servit per la casa *Pince* deya—menjeume,—s' hi doná cita lo més escullit dels elements intel·lectuals y artístichs barcelonins.

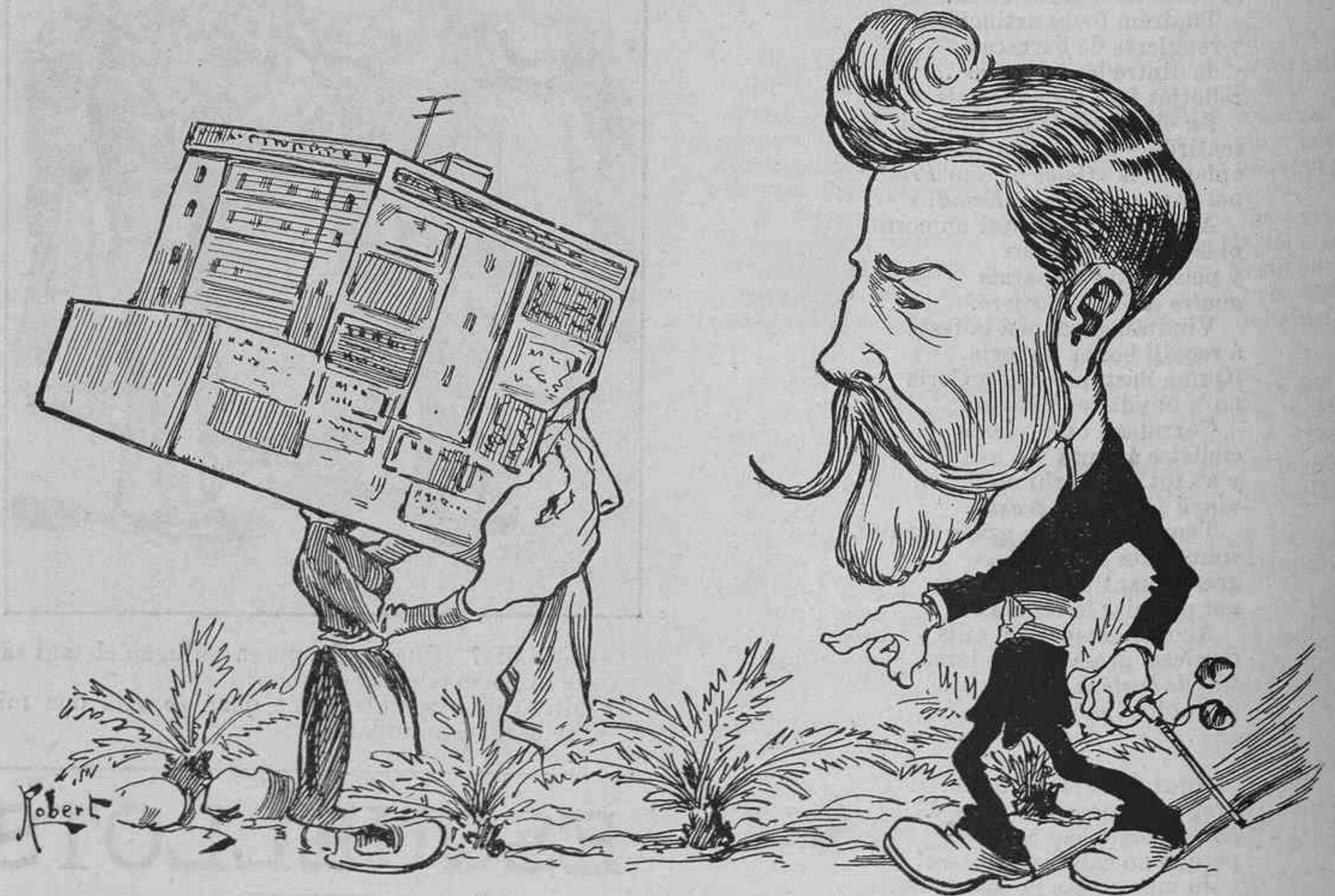
Va ser una proba palpable de simpatía y admiració al geni que, donant forma y ánima á la materia, escampa l' art de la terra per tot el mon, omplint de gloria al poble que ha tingut la sort de véurel naixer.

Ens associém al homenatge y desitjém nous triomfs al insigne artista catalá.

En Maragall dedica un de sos últims articles á cantar las fruicions y delicias de las llenguas francas, entenentse per tals las que no tenen gramática, ni diccionari, ni Academies que las regulin y las encongeixin.

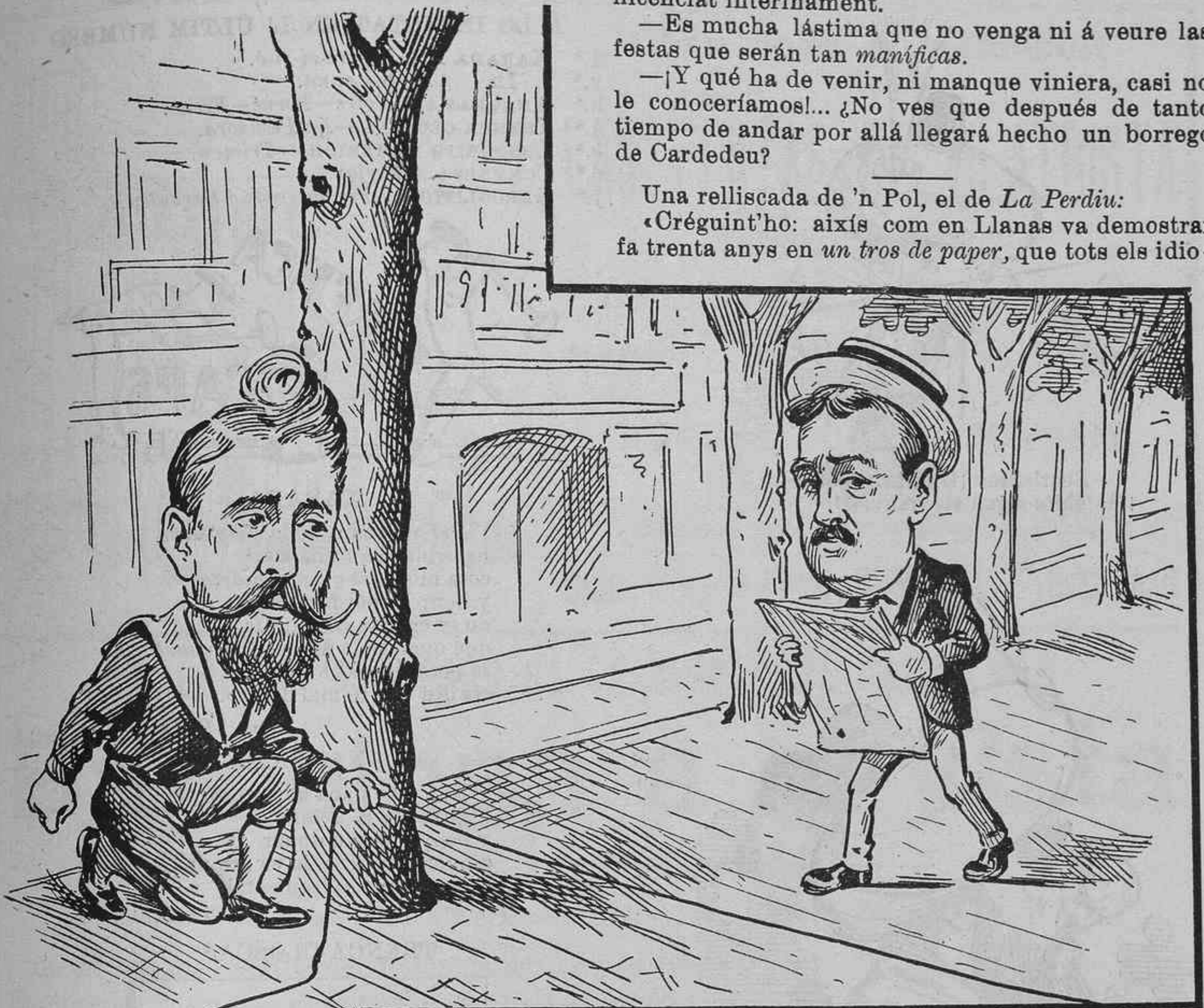
L' article del Sr. Maragall sería deliciós, com obra de un poeta dotat de un sentiment molt fondo y pe-

LA CASA DE 'N ROSICH



—¿De manera, senyor Fabra, que vosté ha tornat á restablir l' Inquisició?
—Es fals.
—Y donchs ¿per qué diu que haig de morir cremada?

L' EFECTIU Y L' ACCIDENTAL



L' altre dia dos municipals parlavan del Arcalde... llicenciat interinament.

—Es mucha lástima que no venga ni á veure las festas que serán tan *maníficas*.

—¡Y qué ha de venir, ni manque viniera, casi no le conoceríamos!... ¿No ves que después de tanto tiempo de andar por allá llegará hecho un borrego de Cardedeu?

Una relliscada de 'n Pol, el de *La Perdiu*:

«Créguint'ho: aixís com en Llanas va demostrar fa trenta anys en *un tros de paper*, que tots els idio-

—Veyám si aixís el faig caure...

netrant, si no sortís ab l' etzegallada de fer dimanar la diferenciació de las llengüas, de la torre de Babel.

Sembla mentida

que un escriptor de tanta cultura cregui aquestas falornias... y si no las creu, més mentida sembla encare que las digui.

El nostre estimat company, D. Joan Serra y Constansó, ha tingut la desgracia de perdre á sa filla María dels Angels, preciosa nena de quatre mesos d' edat.

No podém expressar lo moltíssim que 'ns afigeix aquesta nova desventura, puig per ser tan fraternals els llassos que 'ns uneixen ab nostre benvolgut company, la considerém una verdadera desgracia de familia.

Del pobre Sr. Amat ja casi no se 'n canta gall ni gallina.

Se li acabá un de aquests días la llicencia que venia disfrutant per atendre al restabliment de la seva salut, y li ha sigut renovada per prescripció... del ministre de la Governació.

Mal metje té 'l Sr. Amat. El doctor Moret no pren el pols á un malalt que no se li mori.

mas venían del catalá, y no sé qui te publicat un llibre ahont se consigna que tota la Historia Sagrada ha passat á Catalunya, *ab el dret de casa á la má pot demostrarse que todas las aspiracions modernas tenen solució bona y justa en nostra legislació.*»

Ara bé, considerant que la demostració de 'n Llanas sigué un rasgo de chauvinisme humorístich, y alló de la Historia Sagrada, l' afirmació de un xiflat de Vilafranca; l' *aixís com* de 'n Pol, ó sigui 'l terme de comparació qu' estableix entre lo citat y l' afirmació de que todas las aspiracions modernas tenen una solució bona y justa en el dret de casa, resulta una guassa, una xifladura... ó una ensopegada.

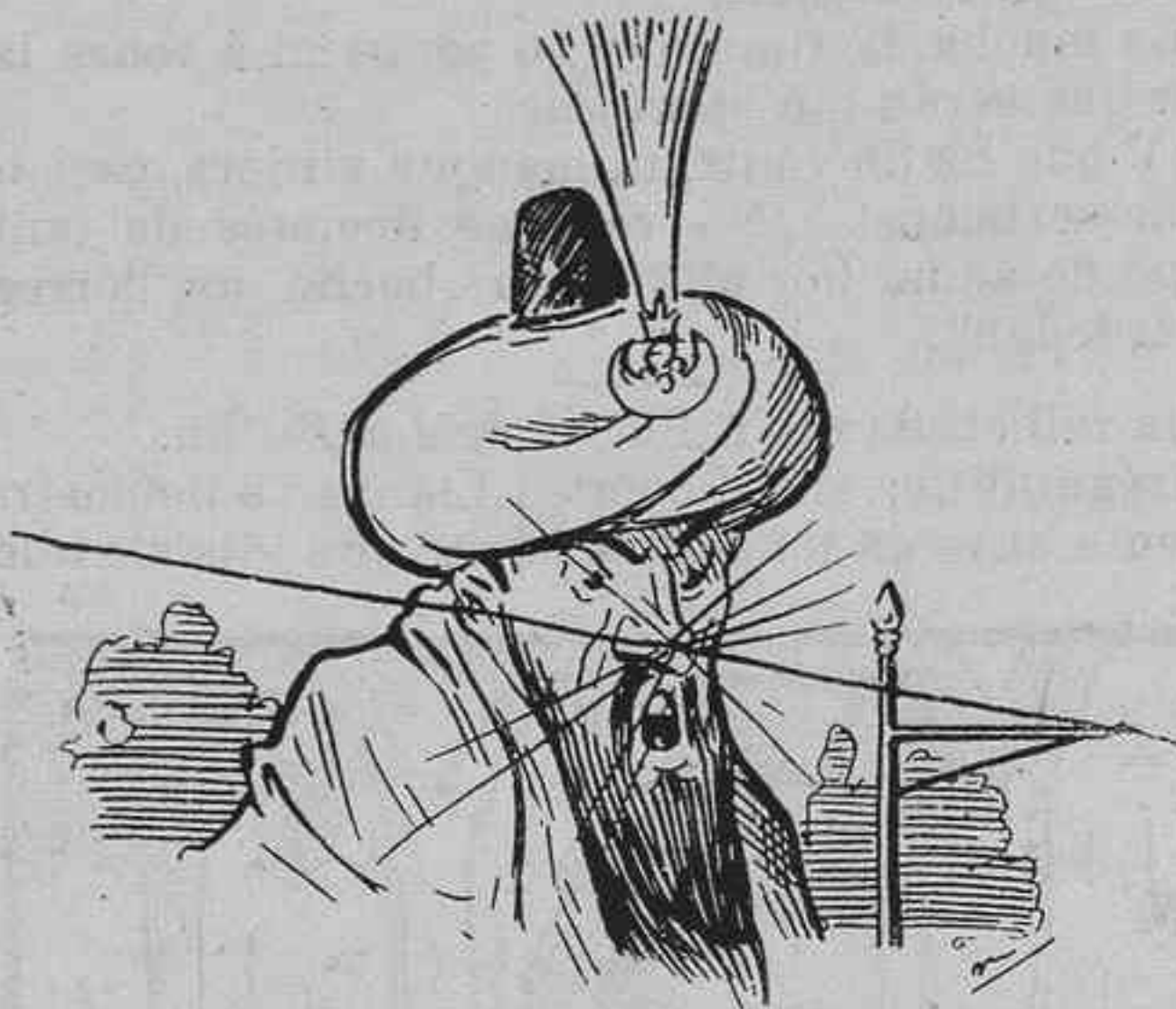
Tant cert es lo que afirma en Pol com lo que deya en Llanas respecte á que tots els idiomas venen del catalá y com lo que sostenía en Rubió y Almirall de que tota la Historia Sagrada havia passat á Catalunya.

Quan se fassi será bonich, bonich á tot serho.

Me refereixo al incendi de la casa Rossich inclós en el programa com un dels números més originals de las festas

Al oferirse als bombers l' ocasió de lluhirse als ulls dels propis y dels estranys, no n' hi acudirá poca de generació á la Plassa de Catalunya! Y en un instant, mentres l' incendi devorará la casa, 'ls peus de la multitut aplanarán els parterres y no deixarán ni una fulla al gastament de palmeras, que

¡POBRE GEGANT!



—Recristinal! ¡Un fil... elèctrich!
¡Malehits-sigan els tranvías!



—¡Vet'aquí 'l nas espatllat,
lo menos per quinze días!

allí han plantat, ni un bri d' herba sancer, ni un cabás de terra apilotada.

Ja veuhen si val la pena de realisar aquest número sensacional.

Sensacional y sobre tot barato.

Y més que barato apropiat á la deria del Ajuntament, que á penas te feta una cosa, ja está pensant cóm la desfará.

Espigolat en un periódich francés:

«Veus' aquí una instrucció de carácter general donada per una companyia de tranvías als seus conductors:

»Parar esment en no aixafar als transeunts en un número tal que pugui disminuhir la xifra de la població, y en sa conseqüencia, la de la clientela.»

SOLUCIONS

À LO INSERTAT EN L' ÚLTIM NÚMERO

- 1.^a XARADA 1.^a—*Im-pre-vi-si-ó.*
- 2.^a ID. 2.^a—*Sol-so-na.*
- 3.^a ANAGRAMA.—*Nofre—Forné—Freno.*
- 4.^a TRENCA-CLOSCAS.—*La Pecadora.*
- 5.^a LOGOGRIFO NUMÉRICH.—*Tricorn.*
- 6.^a CONVERSA.—*Merlas.*
- 7.^a GEROGLÍFICH.—*Per borregos á Cardedeu.*



XARADA

Per sé 'l sant de la *Tres-sexta* has volgut *hu* una *total* cosa molt *dos-quinta-quarta* y honrosa pel festejat no es egoista com ta tía que quan se la *hu-dos-tres-quart* se posa de mal humor *sis* diu que té mal de cap.

J. COSTA POMÉS

ANAGRAMA

Una *tot* va aná á comprar l' altre día la *Total* y perquè li van donar esquerdada, allá 'ls vá armar un molt fort sacramental.

J. BORRELL V,

TRENCA-CLOSCAS

TRENCAS LO METRO

Formar ab aquestas lletras lo títul d' un drama catalá.

ANTONI FELIU

TERS DE SÍLABAS

.....
.....
.....

Primera ratlla vertical y horisontal: en lo exércit.—2.^a: en els estudis.—3.^a: ciutat catalana.

R. CAMPINS

CONVERSA RÁPIDA

—Escolta Joan, tonto serás si no fas vení al que t' hi dit.

T. OÑEUMREC

GEROGLÍFICH

×
: : II

¡SOCORRO!

UN TAPER DE CASSÁ

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

Imprempta de LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm.
Tinta Ch. Lorilleux y C.

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

Obra nova d' actualitat

LAS FESTAS DE VILATRISTA

PROGRAMA SATÍRICH

DE LAS FESTAS DE LA MERCÉ

Acompanyat de una Guia humorística y un Plano simbólich

PER

AUGUST COCA Y PONCÉM

Caricaturas de P. CATARINEU, Pbre.

Forma un tomet de 32 planas plé de rinots

Gran éxit — Preu: DOS rals — Gran éxit



MAGNÍFICO RECUERDO DE LA CIUDAD DE BARCELONA

Barcelona á la vista

ALBUM DE 192 FOTOGRAFÍAS

— DE LA CAPITAL Y SUS ALREDEDORES —

EDICIÓN DE LUJO.—Ricamente encuadernado en tela y oro. Ptas. 8
EDICIÓN ECONÓMICA.—Perfectamente encuadernado en cartón. » 5'50

Obra nueva

LOS MARANAS

POR

H. DE BALZAC

Un tomo en 8.º, 1 peseta.

En tela, 1'50 pesetas.

CYRANO DE BERGERAC

VIAJE Á LA LUNA

(Tomo 83 de la Colección Diamante)

DOS REALES

ALBERT LLANAS

UNA GROSSA DE PENSAMENTS EN VERS

Ilustracions de Modest Urgell

Un tomet.

UNA pesseta.

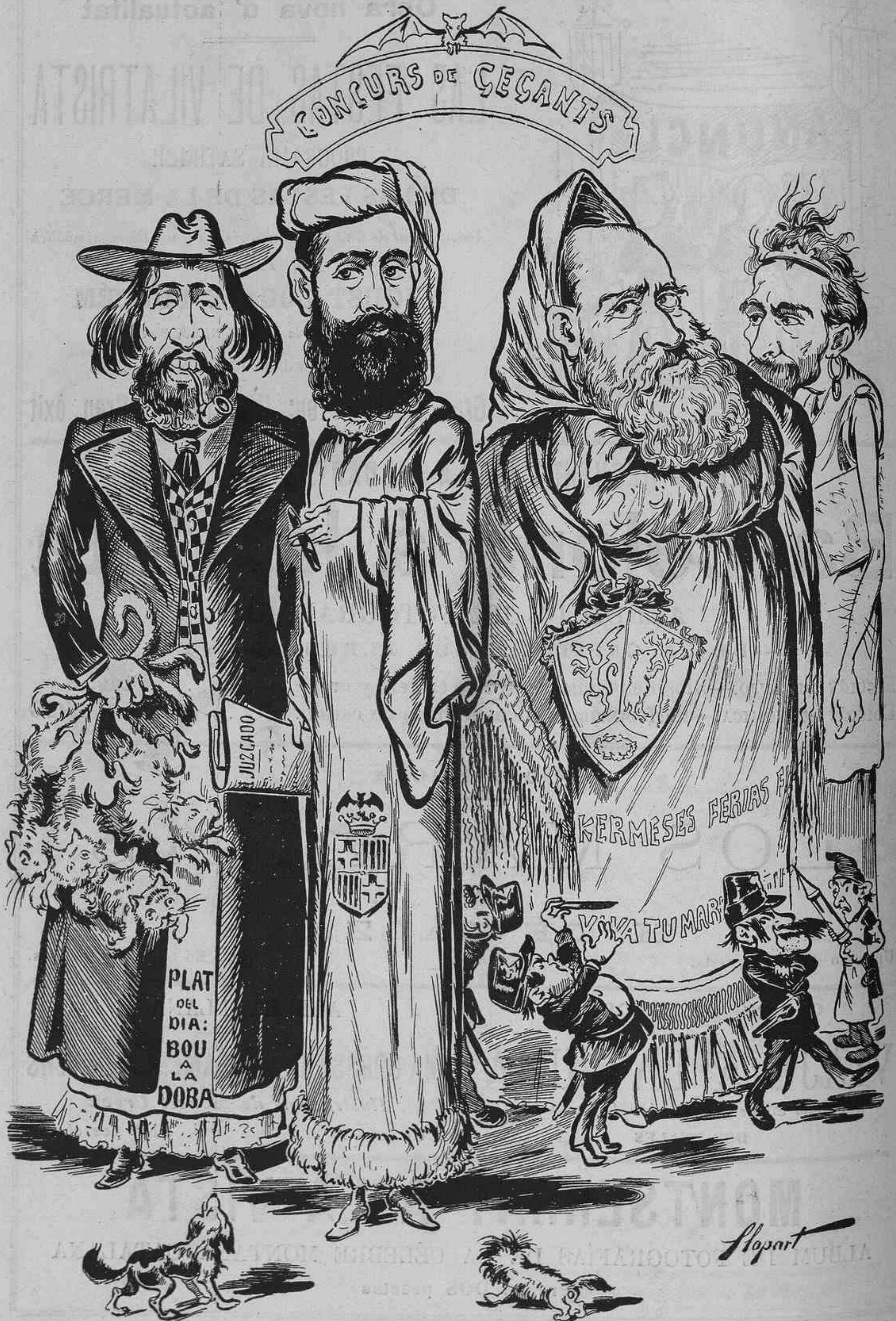
MONTSERRAT Á LA VISTA

ALBUM DE FOTOGRAFÍAS DE LA CÉLEBRE MONTAÑA CATALANA

Precio: DOS pesetas

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l'import en libransas del Giro Mútuo ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravios, si no s remet ademés un ral pera certificat. Als corresponsals de la casa se 'ls otorgan rebaixas.

QUARTETO COLOSSAL



Quatre gegants veritables
que si á presentarse arriban,

s' emportan premis, accésits
y hasta mencions honoríficas.

Spart